

Akidanĝciu nuemimas:

Europos arklinių šeimos gyvūnų sveikata ir gerovė 2015 m.

Santrauka

Organizacijos „Pasaulio arklių gerovės“ ir Euro grupės už gyvūnų gerovę ataskaita

EUROGROUP
4ANIMALS

WorldHorseWelfare

Šios ataskaitos tikslas – trumpai aptarti 2015 m. Europos Sąjungoje esančių arklinių šeimos gyvūnų ir arklininkystės sektorių, atskleisti gerovės problemas, analizuoti dabartinius įstatymus, kurie liečia arklinių šeimos gyvūnus, ir pasiūlyti, koku būdu įstatymai gali pagerinti šių gyvūnų apsaugą.

XXI a. arklinių šeimos gyvūnai atliko begalę funkcijų Europoje - tai tikriausiai labiausiai įvairiapusiški gyvūnai, kokius tik žmogus yra prisijaukinęs. Nors dėl įvairių šių gyvūnų atliekamų funkcijų jie nenutolo nuo žmogaus, iškilo tam tikrų problemų ieškant, koku būdu įstatymai galėtų juos apsaugoti. Arklinių šeimos gyvūnai nepatenka į konkrečias kategorijas, kurios naudojamos šiuolaikiniuose įstatymuose ir politikoje, o tai reiškia, kad jie pakliūva į įstatymuose, skirtuose apsaugoti naminius gyvūnus ir ūkio gyvulius, esančias spragas, todėl kenčia jų gerovė.

Įvairiapusiškumas ir įvairovė

Remiantis turimais duomenimis, Europos Sąjungoje (ES) yra apytiksliai septyni milijonai arklinių šeimos gyvūnų, kurie atlieka įvairias funkcijas – nors reikia paminėti, kad šis skaičius tikriausiai yra per mažas ir neatspindi tikrosios arklinių šeimos gyvūnų populiacijos. Arklinių šeimos gyvūnų sektorius:

- Sukuria darbo vietas, skirtas mažiausiai 896 000 žmonių visoje ES.
- Yra vertas virš 100 milijardų eurų per metus.
- Naudoja mažiausiai 2,6 milijonus hektarų žemės Europos Sąjungoje.

Kadangi šis sektorius labai platus ir įvairiapusis, o jo organizacinė struktūra yra padrika, turima informacija dažnai būna iškreipta, nes ji dažnai susijusi su tokiais centralizuotų organizacijų renginiais kaip aukšto lygio sporto šakos arba lenktynės.

Arklinių šeimos gyvūnai kai kuriose ES srityse yra pagrinde darbiniai gyvūnai, taip pat daugybė šių gyvūnų laikomi kaip naminiai gyvūnai arba laisvalaikiui skirti gyvūnai. Gali būti, kad šie gyvūnai niekada nebus užregistruoti centralizuotoje organizacijoje, todėl šie gyvūnai neįtraukiami į oficialią statistiką gaunamą iš suinteresuotų įstaigų. Įstatymų leidėjai privalo žinoti apie šių gyvūnų egzistavimą ir apie jų savininkus, taip pat jie privalo užtikrinti, kad kuriami įstatymai atsižvelgtų į jų poreikius. Siekiant užtikrinti, kad įstatymai apimtų visą šią sritį ir rūpintųsi arklinių šeimos gyvūnais, gali prireikti tolimesnių tyrimų.

Įstatymų leidybos sunkumai

Priklausomai nuo to, kur šie gyvūnai laikomi ir kam jie naudojami, pagal įstatymus arklinių šeimos gyvūnai gali būti skirstomi į ūkiuose auginamus gyvūnus ir naminius gyvūnus. ES įstatymuose yra bent trys skirtingi oficialūs „arklinių šeimos gyvūnų“ apibrėžimai, trys mažesnės arklinių šeimos gyvūnų kategorijos ir keli pagal kontekstą išskiriami apibrėžimai, kurie skirsto gyvūnus pagal jo atliekamą funkciją. Arklinių šeimos gyvūnai gali būti ir laukiniai gyvūnai.

28 valstybėse narėse kai kurie įstatymų aspektai labai stipriai skiriasi. Daugelyje šių šalių yra tam tikri įstatymai, kurie rūpinasi gyvūnų gerove, bet šių įstatymų nuostatai labai skirtingi, nes skiriasi esminiai dalykai, pvz., eutanazijos teisinis pagrindas.

ES įstatymai valstybėse narėse dažnai taikomi skirtingais būdais. Tarybos reglamentas (EC) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos transportuojant gyvūnus ir atliekant panašias operacijas kelia problemų ne tik dėl to, kad šis reglamentas neatsižvelgia į neseniai gautus mokslinius įrodymus, kokį ilgalaikį poveikį gyvūnams turi jų gabenimas, bet ir dėl to, kad šio reglamento taikymas labai skiriasi įvairiose ES šalyse. Be to, šis reglamentas daugiausia apima gyvūnų gabenimą komerciniais tikslais. Komisijos reglamentas (EC) Nr. 504/2008 (Arklinių šeimos gyvūnų identifikacijos reglamentas) taip pat kėlė susirūpinimą, po 2013 m. kilusio skandalo dėl arklienos. Šiuo metu padaryta pažanga, nes dėl Komisijos įgyvendinimo reglamento (EU) 2015/262 (kur nurodomos taisyklės sudarytos pagal Tarybos direktyvas 90/427/EEC ir 2009/156/EC, skirtas apibrėžti arklinių šeimos gyvūnų identifikavimo būdus (Arklinių šeimos gyvūnų paso reglamentas)) sutarė valstybės narės ir Komisija, bet kadangi valstybės narės nurodė, kad yra daugiau negu 70 pasą išduodančios organizacijos veikiančios Europos Sąjungoje, nenuostabu, kad šiuo metu ši sistema yra padirka ir paini. Tai patvirtina ir daugybė pateiktų skirtingų vertinimų, koks yra arklinių šeimos gyvūnų populiacijos dydis Europos Sąjungoje. Tinkamai veikianči identifikacijos sistema išspręstų šią painiavą.

Neišsprendžiamos gerovės problemos

Deja, arklinių šeimos gyvūnai ir toliau susiduria su gerovės problemomis visoje ES. Nors kai kurios valstybės narės susiduria su išskirtiniais sunkumais, išryškėjo pagrindinės turimos problemos. Pasak apklausos dalyvių, kurie priklauso Europos nevyriausybinėms organizacijoms, problemos, su kuriomis susiduriama dažniausiai, yra šios:

- Problemos su aplinka ir sąlygos, kuriomis laikomi arklinių šeimos gyvūnai:
 - gyvūnams trūksta vietos;
 - gyvūnai ilgai laikomi uždaryti, kur nėra vietos pajudėti ir jie neišleidžiami į aplinką, kurioje galėtų dalyvauti socialinėje sąveikoje;
 - arklinių šeimos gyvūnų šeiminkams trūksta žinių, kaip tinkamai pasirūpinti šiais gyvūnais;
 - nepriežiūra (nepatenkinami net pagrindiniai gyvūnų poreikiai, pvz., neduodama pakankamai maisto ar vandens).
- Treniravimo ir dresavimo metodai, taip pat gerovės problemos sporto srityje.
- Arklinių šeimos gyvūnų naudojimas mėsai.
- Dirbančių arklinių šeimos gyvūnų priežiūra.
- Specialistų trūkumas, pvz., trūksta veterinarų, kalvių, kurie rūpintųsi gyvūnų kanopomis ir balnių, kurie rūpintųsi tinkamais pakinktais.

Atsižvelgdami į šias problemas turime konkrečių pasiūlymų Europos Komisijai, kompetentingoms institucijoms, maisto ir veterinarijos tarnybai, bei įstaigoms, dirbančiomis arklinių šeimos gyvūnų sektoriuje. Šios įstaigos turi užtikrinti, kad:

- Europos Sąjungoje būtų pasirūpinta arklinių šeimos gyvūnų gerove ir sveikata, bei galėtų atitinkami įstatymai, kurie būtų sėkmingai vykdomi.
- Būtų atpažinta ir panaikinta šiam sektoriui keliamą grėsmę, kylanti dėl tam tikros ligos.
- Kuriant strategijas ir įstatymus būtų aiškiau apibrėžta arklinių šeimos gyvūnų įvairovė.
- * Laikytis ES įstatymuose numatytų būdų, kuriais apibrėžiami ir prižiūrimi arklinių šeimos gyvūnai.

Europos Komisija:

- Turėtų įgalioti Eurostat, kad ištirtų, koks yra ekonominis ir socialinis poveikis visoms arklinių šeimos gyvūnų sektoriaus sritims.
- Turėtų užtikrinti, kad TRACES duomenys būtų prieinami visuomenei ir kad nereikėtų tiek ilgai laukti, kol šie duomenys pateikiami, kaip kad yra šiuo metu.
- Turėtų pritaikyti vieną apibrėžimą, kuriuo paaiškintų, kurios gyvūnų rūšys priklauso arkliniams šeimos gyvūnams, tam kad šį apibrėžimą būtų galima naudoti atitinkamuose įstatymuose.
- Turėtų pataisyti nuostatus, kuriais nusakoma, kada registruotas arklinių šeimos gyvūnas yra engiamas, nes reikia į Tarybos reglamentą (EC) Nr. 1/2005 įrašyti, jog jeigu kelionė trunka ilgiau negu 8 val., reikalingas kelionės tikslo įrodymas.
- Turėtų leisti kompetentingoms instancijoms gerokai sumažinti pasus išduodančių organizacijų skaičių valstybėse narėse.
- Turėtų teikti pasiūlymus keisti Tarybos direktyvą 98/58/EC, kur reikia atskirai kiekvienai arklinių šeimos gyvūnų rūšiai sudaryti jų gerovę užtikrinančius įstatymus, tokiu būdu valstybėse narėse įstatymai būtų suvienodinti, o tuo pačiu tai palengvintų veiklą bendroje rinkoje.
- Turėtų padaryti taip, kad nepriklausomo stebėjimo vaizdo kameros arklinių šeimos gyvūnų skerdyklose būtų privalomos.
- Turėtų papildyti etikečių sudarymo taisyklės, kurios minimos Reglamente (EU) Nr. 1169/2011 dėl vartotojams suteikiamos informacijos apie arklinių šeimos gyvūnų mėsą.
- Turėtų aktyviai padėti kuriant gaires, kurios apibrėžia tinkamą elgesį ir užtikrina, kad būtų laikomasi nustatytų reikalavimų, pvz., reiktų suteikti reikiamus išteklius, kad tokie dokumentai būtų išversti ir reiktų padėti šiuos dokumentus išplatinti.
- Turėtų padėti kurti ir skleisti informaciją apie tai, kaip patenkinti arklinių šeimos gyvūnų poreikius ir turėtų apgalvoti, koku būdu būtų galima išplėsti savo švietimo išteklius apie ūkyje gyvenančių gyvulių gerovę, kad jie apimtų ir arklinių šeimos gyvūnų gerovę.
- Turėtų užtikrinti, kad gyvūnų sveikata, gerovė ir sekamumas būtų įtraukti į visas derybas dėl prekybos ir kad arklienų importavimą iš trečiųjų pasaulio šalių reiktų leisti tik tokiu atveju, kai tai atitinka ES gyvūnų gerovės, sveikatos ir maisto saugos standartus.
- Turėtų pradėti pažeidimų nagrinėjimo procedūras tais atvejais, kai būna pažeisti gyvūnų gerovę ir sveikatą prižiūrintys įstatymai, bet kompetentingos instancijos tų pažeidimų greitai pašalinti negali.
- Turėtų užtikrinti, kad trečiųjų šalių standartai, nusakantys kaip reikia skirti medicininius preparatus, kurie gali pakenkti žmogaus sveikatai, būtų suderinti su ES standartais, kur importuojami gyvūninės kilmės produktai.

Maisto ir veterinarijos tarnyba:

- Turėtų nuolatos iš anksto neperspėjus lankytis ir tikrinti ES sertifikuotas skerdyklas ir išpjautymo įmones trečiojoje šalyje, taip pat tokių misijų metu reiktų tikrinti kitas produkcijos grandinės sritis.

Europos Komisija ir kompetingos instancijos:

- Privalo nedelsiant imtis veiksmų, kad išspręstų arklinių šeimos gyvūnų registracijos ir sekamumo problemas.
- Privalo leisti skirtingas arklinių šeimos gyvūnų sąvokas naudoti valstybėms narėms savo komunikacijų plane Komisijos įgyvendinimo reglamente (EU) 2015/262.
- Turėtų atsižvelgti į dirbančius arklinių šeimos gyvūnus žemės ūkio ir turizmo politikoje. Reikėtų teikti paramą augančioms arklinių šeimos gyvūnų turizmo ir žemės ūkio sritims, kuriose labiausiai atsižvelgiama į gyvūnų gerovę, o tais atvejais, kai pažeidžiama gyvūnų gerovė, reikia užtikrinti, kad būtų imtasi atitinkamų veiksmų.
- Turėtų skleisti informaciją, kuri padėtų turistams priimti tinkamą sprendimą atsižvelgiant į gyvūnų gerovę, kai sprendžiama, ar naudotis dirbančio gyvūno paslaugomis ar ne.
- Privalo užtikrinti, kad būtų žinomi arklinių šeimos gyvūnų rinkoje atsirandantys nauji sektoriai, išsiaiškinti, ar reikia kurti atitinkamus įstatymus, kurie užtikrintų gyvūnų gerovę ir vartotojų saugumą, ir tai, kokią įtaką jiems šie įstatymai turi.

Kompetingos instancijos:

- Turėtų aiškiai nurodyti, jei arklinių šeimos gyvūnas yra „pusiau laukinis“ (angl. „semi-feral“), t.y. kai jis kažkam priklauso, bet nėra jokio fizinio asmens, kuris atliktų savininko funkcijas. Įstatymuose turi būti aiškiai nurodyta, kuo tokio tipo arklinių šeimos gyvūnai skiriasi ir kas atsakingas už jų gerovę ir sveikatą.
- Turi ištirti pranešimus apie nežmonišką elgesį eutanazijos metu, pvz., netinkamą preparatų naudojimą, t.y. kai naudojamas T-61 prieš tai nedavus atitinkamų raminamųjų. Tokie atvejai turi būti nedelsiant nagrinėjami vos gavus tokį pranešimą.
- Visada turi užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į konkrečius arklinių šeimos gyvūnų poreikius, tuo metu, kai kuriami įstatymai, susiję su gyvūnų gerove, vietoje to, kad tikėtusi, jog juos visada apims platus reglamentavimas, kuriuo gyvūnai priskiriami arba galvijams arba naminiams gyvuliams.
- Turėtų užtikrinti, kad skerdyklos, kurios turi licenciją, leidžiančią skersti arklinių šeimos gyvūnus, sugeba užtikrinti šių gyvūnų gerovės poreikius, t.y. skerdykloje turi būti atitinkamos patalpos ir apmokyti darbuotojai.
- Pripažinus, kad savireguliacijos sistemos yra vertingos, reikia suprasti, kad gerovę užtikrinantys įstatymai yra tobulinami, o ne keičiami.
- Turi užtikrinti, kad būtų galima gana lengvai skirti baudas, kurios skiriamos laikantis Bendrijos reglamentų, kad atgrasančias sankcijas būtų galima skirti bet kur Europos Sąjungoje, kur įsikūrusi tam tikra įmonė.

Arklinių šeimos gyvūnų sektoriaus instancijos:

- Turėtų skatinti, arklinių šeimos gyvūnų savininkus, kad jie kurtų nuostatus, apsaugančius gyvūnus nuo su jų gerove susijusių problemų, atsirandančių arklinių šeimos gyvūnų gyvenimo pabaigoje arba pasibaigus jo darbo karjerai, nes tokiu būdu gyvūnų savininkai būtų skatinami būti atsakingais.
- Turėtų skirti pirmenybę arklinių šeimos gyvūnų gerovei sporto ir laisvalaikio srityse, nes tai turi būti lygiai taip pat svarbu kaip jojiko saugumas bei svarbiau už kitus dalykus.

Front cover photography courtesy and copyright of:

Top row left-right: The Donkey Sanctuary; World Horse Welfare; World Horse Welfare

Middle row left-right: Shutterstock – Pixino; World Horse Welfare; ANDA

Bottom row left-right: World Horse Welfare; World Horse Welfare; Shutterstock – Maren Wulf